

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน*

A Model for Developing Competency of the Morality Teaching Monks in School

พระมหาสุทธินารท ญาณชโย¹ และ อำนวย เดชชัยศรี²

Phramaha Suttinart Nānajayo and Amanune Dajchaisre

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University

²มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

²Bansomdejchaopraya Rajabhat University

¹Corresponding Author. Email: drmcu4@outlook.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยใช้ โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญโดยการสัมภาษณ์(Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 16 รูป การสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) จำนวน 9 รูป/คน และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 รูป/คน ซึ่งถือเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบภาคสนาม (Field Work) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง แบบคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม และแบบตรวจสอบร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า

1) สภาพปัญหาการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติศาสนกิจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน พบว่ามี 6 ด้าน คือ ด้านบทบาทหน้าที่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านกิจกรรมการสอน และด้านการวัดและประเมินผล

2. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ หลักธรรมที่นำมาเป็นแนวคิดในการพัฒนาสมรรถนะ คือ กัลยาณมิตรธรรม 7 ประการ งานของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน 6 ด้าน และสมรรถนะการปฏิบัติงาน 4 กลุ่ม คือ สมรรถนะทั่วไป สมรรถนะส่วนตน

สมรรถนะการจัดการความรู้ และสมรรถนะการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีสมรรถนะย่อยกลุ่มละ 3 รวมทั้งหมด 12 สมรรถนะ

3. สำหรับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ส่วนงานที่เกี่ยวข้องสามารถประยุกต์ใช้ “S.NART MODEL” เพื่อนำไปพัฒนาพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้มีสมรรถนะเพิ่มขึ้นได้ เนื่องจากรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้มากที่จะนำไปใช้

คำสำคัญ: การพัฒนา; สมรรถนะ; พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

Abstract

This research aimed to propose a model for competency development of the morality teaching monks in schools. The mixed research methods were used in the study. The data were collected from documents, in-depth interview with 16 key informants through semi-structured interview form, focus group discussions with 9 key-informants and 10 experts through patterned questions. The results of the study found that.

1. The status of competency of the morality teaching monks in schools to be developed in 6 aspects; duty performance, curriculum, teaching and learning management, teaching media, and evaluation.

2. A model for competency development of the morality teaching monks in schools consists of 3 components and Kalyanamitta Dhamma is the best suitable in applying in the work of monks teaching morality in schools in 6 aspects and in competency in 4 groups; general competency, individual competency, knowledge management competency, and team-work competency. In total, there are 12 competencies divided into group of 4 in 3 sub-groups.

3. S.NART Model is proposed to be used as a model for competency development of the morality teaching monks in schools since it is developed and evaluated with most possibility.

Keywords: Developing; Competency; The Morality Teaching Monks In School

บทนำ

การพัฒนาคนเป็นเรื่องสำคัญของประเทศชาติที่จะสร้างเสริมให้คนไทยที่มีร่างกายและจิตใจที่มีคุณภาพ มีความพร้อมที่จะดำเนินชีวิตอย่างปกติสุข โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนที่จะเป็นบุคลากรในการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต จะเป็นกลุ่มที่ต้องได้รับการพัฒนาจากภาครัฐเป็นอย่างยิ่ง แต่ปัญหาที่พบในสถานการณ์บ้านเมืองปัจจุบัน กลับพบว่าปัญหาสังคมไทยควบคู่ไปกับปัญหาเด็กและเยาวชน ได้ทวีความรุนแรงและมีความหลากหลายมากขึ้นกว่าในอดีตที่ผ่านมา ชาวที่ได้รับทราบจากสื่อต่างๆ ล้วนแต่เป็นปัญหาที่รุนแรงอย่าไม่น่าเชื่อ แต่สาเหตุแห่งปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมาจากสภาพแวดล้อมและเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารไร้พรมแดนในแนวทางโลกาภิวัตน์ ที่เป็นปทัสฐานทางสังคม การเปิดรับข่าวสาร การปลูกฝังจากครอบครัว ตัวแบบทางสังคม (Sitsira-at, 2017) เพื่อการปรับเปลี่ยนทัศนคติในการมองโลก มองสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างเท่าเทียมและมีศักดิ์ศรี และพัฒनावิถีคิดของตนเอง และสามารถนำศักยภาพของตนออกมาใช้มุ่งพัฒนาคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (Chaowata, Pipatpen and Dhammasaccakarn, 2015, Puchthonglang, 2016; Lalittanapatr, 2017) แต่หากสิ่งเหล่านั้นต่างมุ่งเน้นการแข่งขันเพื่อสร้างความมั่นคงในด้านเศรษฐกิจ ทำให้คนมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น แต่เกิดปัญหาด้านพฤติกรรม คือ การย่อหย่อนในศีลธรรม จริยธรรม ปัญหาสังคมหลายด้าน ยังรุมล้อมคุกคามเด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษา ให้หลงผิดและมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากเดิม ขาดระเบียบวินัย ส่งผลให้วิถีชีวิตและค่านิยมดั้งเดิมที่สั่งตามตามโครงสร้างของสังคมไทยจางหายไปพร้อมกับการล่มสลายของสถาบันครอบครัวซึ่งทำให้ภูมิคุ้มกันของเด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษาที่จะต้านทานกับสภาพปัญหาแวดล้อมต้องขาดความมั่นคง จนเกิดปัญหาต่างๆของสังคมตามมา เช่น ปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียน นักศึกษา ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ปัญหา นักเรียน นักศึกษาประพฤติตนไม่เหมาะสมในเวลาเรียน ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนและปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรมได้ดำเนินการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2548 - 2550 โดยแรกเริ่มรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้จำนวน 10,000,000 บาท เพื่ออุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายถวายพระสอนธรรมในโรงเรียนที่เข้าไปสอนในสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษาทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประมาณ 600 รูป ภายหลังต่อมาจากการที่กระทรวงวัฒนธรรมได้ทำข้อตกลงความร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการ และมีการประชุมร่วมกันพบว่ากระทรวงศึกษาธิการมีความต้องการพระสอนศีลธรรมไปสอนในโรงเรียนเฉพาะที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ไม่น้อยกว่า 58,073 รูป โดยเฉพาะโรงเรียนวิฤทธิพิศ ซึ่งมีอยู่จำนวนมากกว่า 10,000 แห่ง (Phrarajrattanamogkol, 2011) เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาของเด็กและเยาวชน กรมการศาสนาได้จัดดำเนินงานโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ซึ่งภาครัฐให้ความสำคัญโดยอนุมัติงบประมาณกลางจากคณะรัฐมนตรีให้กรมการศาสนาดำเนินการโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

ในการสรุปแนวทางการพัฒนาสมรรถนะสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย การฝึกอบรม การปฐมนิเทศ การกำกับติดตาม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประเมินผลและการรายงาน (Cheusamut, 2015) เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษาทั่วประเทศ รวมจำนวน 10,000 รูป โดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รับมอบงานพระสอนศีลธรรมจากกระทรวงศึกษาธิการ

โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้พระได้เข้าไปสอนในโรงเรียน อันเป็นการช่วยเหลือครูประจำการที่สอนวิชาพระพุทธศาสนา (Department of Religion, 2005) โดยดำเนินการระหว่าง พ.ศ. 2546-2550 เป็นการจัดขึ้นอย่างเร่งด่วน จึงพบปัญหาด้านขาดความเข้าใจวิธีการสอนที่เหมาะสม อันเป็นเหตุให้ไม่สามารถช่วยในการปรับพฤติกรรมของผู้เรียนได้เท่าที่ควร จากการศึกษาโครงการวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย เพื่อหาแนวทางการปลูกฝังคุณธรรมให้แก่สังคมไทย พบว่า ปัญหาของการสอนวิชาศีลธรรม คือ ครูผู้สอนวิชาศีลธรรมไม่ได้จบการศึกษาด้านศาสนาหรือการสอนศีลธรรม ทำให้ขาดความมั่นใจในการสอน ในขณะเดียวกันยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเนื้อหา เล่าพุทธประวัติขาดการวิเคราะห์เพื่อนำหลักธรรมมาใช้ในชีวิตจริง ส่วนพระสอนศีลธรรมยังสอนแบบบรรยายเน้นพิธีกรรมทางศาสนา (Achawabumrung, and others, 2006)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรม ที่ปฏิบัติศาสนกิจสอนอยู่ในโรงเรียนต่างๆ ว่าควรมีรูปแบบในการพัฒนาพระสอนศีลธรรมอย่างไร ควรที่จะเพิ่มเติมสมรรถนะในส่วนใด เพื่อให้เกิดการพัฒนางานศาสนกิจที่ได้รับมอบหมายได้บรรลุผลสำเร็จ อันจะนำมาซึ่งสันติสุขให้บังเกิดขึ้นทั่วแผ่นดินไทยสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยประกอบด้วย 9 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี การพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จากหนังสือ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จากหนังสือ บทความ คำสั่ง ประกาศของโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ สังเคราะห์ การพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน

3) ด้านสื่อการเรียนการสอน 4) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 5) ด้านการวัดผลและประเมินผล ผลจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์จะได้รับการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาหลักการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จากหนังสือ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 5 ศึกษาหลักพุทธธรรมที่สัมพันธ์กับการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จากพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539 และจากหนังสือ และบทความที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 6 วิเคราะห์ สังเคราะห์ หลักการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนกับหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์จะได้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 4 – 6 ปรากฏในบทที่ 3 ของงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 7 พัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน กับหลักพุทธธรรม ผลการศึกษาจะได้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนตามหลักพุทธธรรม ใน 6 ด้าน คือ 1) ด้านบทบาทหน้าที่ 2) หลักสูตร 3) ด้านการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านสื่อการเรียนการสอน 5) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 6) ด้านการวัดผลและประเมินผล

ขั้นตอนที่ 8 การตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้วยกระบวนการสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูป/คน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 7-8 ปรากฏในบทที่ 4 ของงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 9 เสนอรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และสรุปผลการวิจัย ผลการศึกษาในขั้นตอนที่ 9 ปรากฏในบทที่ 5 ของงานวิจัย

1) บุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมมนา ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านการบริหารและการสอนของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 9 รูป/คน

2) เครื่องมือ เป็นแบบสอบถามสำหรับการสัมมนาในประเด็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของร่างหลักรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

3) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการจัดสัมมนาและกำหนดประเด็นในการสัมมนา สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสัมมนาในการตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เนื่องจากการสัมมนาจะได้รับความคิดเห็นที่หลากหลายจากบุคคลหลายกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยมีขั้นตอนการเตรียมการสัมมนา ดังนี้

(1) ขั้นตอนการเตรียมการ

- การจัดทำกำหนดการสัมมนา
- การจัดทำหนังสือเชิญประธานพร้อมคำกล่าวเปิด และคำกล่าวรายงานต่อประธาน
- การประสานงานเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เข้าร่วมสัมมนา
- การขออนุมัติใช้สถานที่พร้อมโสตทัศนูปกรณ์ในการจัดสัมมนา
- การจัดทำเอกสารประกอบการสัมมนา ประกอบด้วย ร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

(2) ขั้นตอนการสัมมนา นำเสนอร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ดำเนินการอภิปราย และจัดบันทึกข้อเสนอแนะ พร้อมทั้งทำการบันทึกภาพเคลื่อนไหวและภาพนิ่ง

(3) ขั้นตอนการวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ และข้อเสนอแนะจากการสัมมนา

(4) การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลการสัมมนาใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปผลตามแบบสอบถามสำหรับการสัมมนา

ผลการวิจัย

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 16 รูป ที่มีความเชี่ยวชาญการปฏิบัติงานเกี่ยวกับสมรรถนะการปฏิบัติศาสนกิจของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้ว จึงได้ดำเนินการสังเคราะห์จัดกลุ่มสมรรถนะตามหลักการจัดกลุ่มสมรรถนะ (Competency Clusters) ผลการสังเคราะห์ ตามขั้นตอนวัตถุประสงค์ของการวิจัย และผลการวิจัยดังต่อไปนี้

การสังเคราะห์ และกำหนดองค์ประกอบสมรรถนะ

เพื่อให้ได้สมรรถนะ และองค์ประกอบของสมรรถนะ ได้แก่ ความรู้ (knowledge) ทักษะ (skill) และทัศนคติ (attitude) ของแต่ละสมรรถนะ ผู้วิจัยดำเนินการใน 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การสังเคราะห์สมรรถนะ

ผู้วิจัยนำสมรรถนะจากการวิเคราะห์ตามกรอบหลักกัลยาณมิตร มาสังเคราะห์เป็น สมรรถนะการปฏิบัติศาสนกิจของพระสอนศีลธรรม ประกอบด้วย 4 กลุ่ม 12 สมรรถนะ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มสมรรถนะทั่วไป (General Competency) ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 3 สมรรถนะ

1. คุณธรรม จริยธรรม (Moral and Ethical)

2. การสื่อสารที่ดี (Good Communication)
3. การเป็นแบบอย่างที่ดี (Good Role Model)

กลุ่มที่ 2 กลุ่มสมรรถนะตนเอง (Individual Competency) ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 3 สมรรถนะ

1. ภาวะผู้นำตนเอง (Self-Leadership)
2. การมีสติปัญญา (Emotional Intelligence)
3. การพัฒนาบุคลิกภาพตนเอง (Self-Personality Development)

กลุ่มที่ 3 กลุ่มสมรรถนะการทำงานกับคนอื่น (Working with Others Competency) ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 3 สมรรถนะ คือ

1. การทำงานเป็นทีม (Working in Teams)
2. การช่วยเหลือผู้อื่น (Helping Others)
3. ความเชื่อถือไว้วางใจได้ (Credibility)

กลุ่มที่ 4 กลุ่มสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Competency) ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 3 สมรรถนะ คือ

1. การจัดการชั้นเรียน (Classroom Management)
2. ความรอบรู้ในการจัดการเรียนรู้ (Technical Learning Skill)
3. การใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ (Using Innovation and Information Technology)

ส่วนที่ 2 การกำหนดองค์ประกอบสมรรถนะ

ผู้วิจัยนำกรอบสมรรถนะการปฏิบัติศาสนกิจของพระสอนศีลธรรม มากำหนดองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 สมรรถนะทั่วไป (General competency) รวม 3 สมรรถนะ ประกอบด้วย

1. *คุณธรรม จริยธรรม (Moral and Ethical)* มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ
 - 1) ความรู้ (Knowledge) คือ อธิบายหลักพุทธธรรม และพระวินัยได้ถูกต้องตามหลักการ และฝึกฝนปฏิบัติตนตามหลักพุทธธรรม และพระวินัยสม่ำเสมอเป็นรูปธรรม
 - 2) ทักษะ (Skill) คือ นำหลักพุทธธรรม และพระวินัย มาใช้ปฏิบัติงาน และให้คำปรึกษา แนะนำการปฏิบัติตนตามหลักพุทธธรรม และพระวินัยที่ถูกต้อง
 - 3) ทักษะ (Attitude) คือ แสดงบุคลิกภาพเป็นที่เคารพ เชื่อถือในความมีคุณธรรม จริยธรรม มุ่งมั่นตั้งใจส่งเสริมหลักพุทธธรรม ให้บรรลุเป้าหมาย และเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้หลักพุทธธรรมในการสอน

2. การสื่อสารที่ดี (Good Communication) มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ

- 1) ความรู้ (Knowledge) คือ ถ่ายทอดหลักการสื่อสารที่ดีได้อย่างถูกต้อง และปรับปรุงพัฒนาทักษะการสื่อสารตนเองเสมอ
- 2) ทักษะ (Skill) คือ สื่อสารความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างเป็นกันเอง และใช้ทักษะการสื่อสารที่ดี และหลากหลายกับเพื่อนร่วมงาน
- 3) ทักษะ (Attitude) คือ แสดงพฤติกรรมในการสื่อสารทั้งวาจา และการเขียนเหมาะสมกับกาลเทศะ เป็นแบบอย่างที่ดี และมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่ดีในการสื่อสาร และเผยแพร่ส่งเสริมงานสู่ชุมชน และสังคม

3. เป็นแบบอย่างที่ดี (Good Role Model) มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ

- 1) ความรู้ (Knowledge) คือ ระบุ หรือชี้แนะ แนวทางการเป็นแบบอย่างที่ดีได้อย่างลึกซึ้ง และปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ และสถานการณ์ได้อย่างน่ายกย่อง
- 2) ทักษะ (Skill) คือ ปฏิบัติตนตามหลักพุทธธรรม และวินัยได้อย่างน่ารัก เป็นกันเอง และสนใจผู้อื่นปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามหลัก และแนวทางที่ถูกต้อง
- 3) ทักษะ (Attitude) คือ แสดงความพฤติกรรมที่สร้างความอบอุ่น ปลอดภัยแก่ศิษย์ มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อผู้เรียน เพื่อนร่วมงาน ผู้รับบริการ และเป็นที่ยอมรับเชิงประจักษ์ในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

กลุ่มที่ 2 กลุ่มสมรรถนะตนเอง (Individual Competency) ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 3 สมรรถนะ

1. ภาวะผู้นำตนเอง (Self-Leadership) มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ

- 1) ความรู้ (Knowledge) คือ อธิบาย คุณลักษณะภาวะผู้นำตนเองได้ชัดเจน และระบุแนวทางจัดการ/พัฒนาภาวะผู้นำตนเองที่เหมาะสม
- 2) ทักษะ (Skill) คือ แนะนำ ช่วยเหลือ การเรียนการสอนผู้เรียนอย่างน่ารัก และให้คำปรึกษาแนะนำการค้นคว้าข้อมูลอย่างเป็นเหตุเป็นผล
- 3) ทักษะ (Attitude) คือ สามารถเข้าถึงจิตใจ และเป็นกันเองกับผู้อื่น ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างทางวุฒิภาวะทางอารมณ์ของผู้สอนในสำนักเรียนฯ และนำหมู่คณะ/นักเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา

2. การมีสติปัญญา (Emotional Intelligence) มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ

- 1) ความรู้ (Knowledge) คือ ระบุองค์ประกอบของผู้มีสติปัญญาได้ชัดเจน และใช้สติปัญญาปฏิบัติงานตนเองได้อย่างน่ายกย่อง

- 2) ทักษะ (Skill) คือ ใช้วิธีการ แนวทางจูงใจผู้เรียนปฏิบัติงานได้อย่างน่ารัก และให้คำปรึกษา การสอน แนะนำที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนใช้ปฏิบัติงาน
- 3) ทศนคติ (Attitude) คือ ประพฤติตนเหมาะสมกับฐานะ และบทบาทหน้าที่ ใช้หลักการผู้นำ แบบมีสติปัญญาในการจัดการเรียนการสอน และแสดงออกถึงภาวะผู้นำผู้มีสติปัญญา

3. การพัฒนาบุคลิกภาพตนเอง (Self-Personality Development) มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ

- 1) ความรู้ (Knowledge) คือ อธิบายความหมายของผู้มีบุคลิกภาพที่ดี และระบุพฤติกรรม บุคลิกภาพดี และไม่ดีในการทำงาน
- 2) ทักษะ (Skill) คือ ฝึกฝนการปฏิบัติให้มีบุคลิกภาพที่ดี น่ารัก และโน้มน้าว จูงใจ ให้ผู้อื่น ปรับปรุงพัฒนาบุคลิกภาพ
- 3) ทศนคติ (Attitude) คือ แสดงออกถึงบุคลิกภาพของครูที่น่าเคารพ ขยัน อดทน ทำการฝึก บุคลิกภาพนักเรียน และเผยแพร่ แนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีของครูผู้สอน

กลุ่มที่ 3 กลุ่มสมรรถนะการทำงานกับคนอื่น (Working with Others Competency)

ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 3 สมรรถนะ คือ

1. การทำงานเป็นทีม (Working in Teams) มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ

- 1) ความรู้ (Knowledge) คือ แจ้งข่าวสาร ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ให้ผู้อื่นทราบร่วมมือทำงาน กับผู้อื่นอย่างง่ายง่าย
- 2) ทักษะ (Skill) คือ แสดงออกถึงการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างเป็นกันเอง ให้คำปรึกษา แนะนำแก่ทีมงานอย่างมีเหตุผล
- 3) ทศนคติ (Attitude) คือ สร้างความรู้สึกรอบอุ้มใจแก่ทีมงานอย่างน่าเคารพ ยอมรับ สนับสนุนให้อำนาจ และความสำคัญต่อผู้อื่น และชื่นชมความสำเร็จของทีมงาน ในโอกาส อันควร

2. การช่วยเหลือผู้อื่น (Helping Others) มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ

- 1) ความรู้ (Knowledge) คือ การวิเคราะห์ความต้องการ ความรู้สึก และคำพูดของคนอื่น และให้บริการช่วยเหลือที่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงของผู้รับบริการ
- 2) ทักษะ (Skill) คือ ใช้เทคนิค และรูปแบบต่างๆ ช่วยเหลือผู้อื่นอย่างน่ารัก และให้เหตุผลในการช่วยเหลือผู้อื่นพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพ
- 3) ทศนคติ (Attitude) คือ ให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความจริงใจ น่าเคารพ ช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยความอดทนให้บรรลุความต้องการ และเป็นแบบอย่างที่ดีในการช่วยเหลือผู้อื่น เจริญประจักษ์

3. ความเชื่อถือไว้วางใจได้ (Credibility) มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ

- 1) ความรู้ (Knowledge) คือ ระบุองค์ประกอบความเป็นบุคคลที่เชื่อถือได้ และแสดงบทบาทการเป็นผู้รอบรู้ถูกต้องตามเนื้อหาวิชา
- 2) ทักษะ (Skill) คือ แสดงออกถึงความเป็นกันเองสนทนอย่างน่ารัก และโน้มน้าวใจใจเพื่อช่วยเหลือดำเนินงาน หรือแก้ไขปัญหา
- 3) ทศนคติ (Attitude) คือ เรียนรู้ เข้าถึงจิตใจคนอื่นได้อย่างอ่อนโยนน่ารัก เป็นกันเองเปิดใจกว้างยอมรับคำวิพากษ์วิจารณ์จากบุคคลอื่น และเป็นผู้นำทางวิชาการที่เชื่อถือได้ในการปฏิบัติงาน

กลุ่มที่ 4 กลุ่มสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Competency)

ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย 3 สมรรถนะ คือ

1. การจัดการชั้นเรียน (Classroom Management) มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ

- 1) ความรู้ (Knowledge) คือ อธิบาย วิธีการจัดการชั้นเรียนอย่างชัดเจน และจัดการชั้นเรียนที่รับผิดชอบตามวิธีการที่กำหนด
- 2) ทักษะ (Skill) คือ จัดบรรยากาศชั้นเรียนได้อย่างเป็นระบบ จูงใจให้เข้าเรียน และพิจารณาวางแผนจัดการชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ
- 3) ทศนคติ (Attitude) คือ มุ่งมั่นจัดการชั้นเรียนตามหลักการ และวิธีการที่กำหนดไว้ ยอมรับปรับปรุงรูปแบบ วิธีการจัดการชั้นเรียนตามข้อเสนอแนะ และวิจัยชั้นเรียน และเผยแพร่ไปสู่องค์กรที่เกี่ยวข้อง

2. ความรอบรู้ในการจัดการเรียนรู้ (Technical Learning Skill) มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ

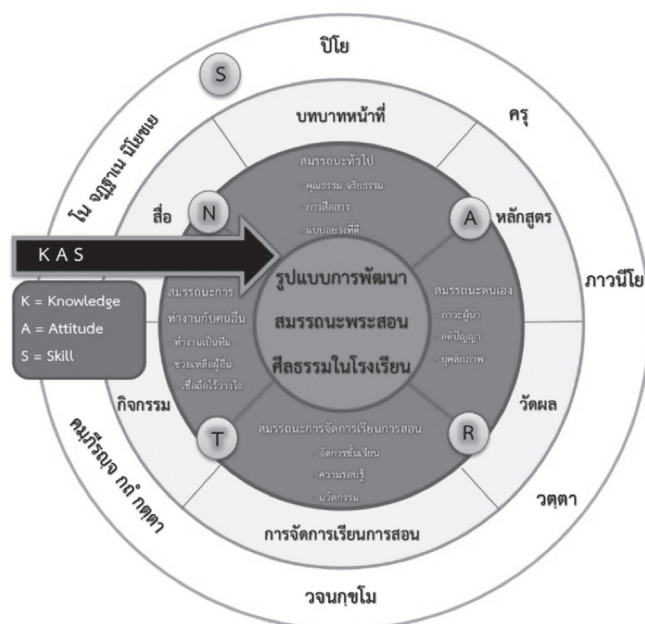
- 1) ความรู้ (Knowledge) คือ อธิบายความหมาย และองค์ประกอบ ความรอบรู้ในการจัดการเรียนรู้ และเลือกกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับผู้เรียนอย่างน่าเป็นแบบอย่าง
- 2) ทักษะ (Skill) คือ ออกแบบจัดการเรียนรู้ที่จูงใจผู้เรียนเข้ามามีการเรียนรู้ และให้คำปรึกษาแนะนำการวางแผนจัดการเรียนรู้แก่ผู้อื่น
- 3) ทศนคติ (Attitude) คือ ประพฤติตนเหมาะสมกับการเป็นครูได้อย่างน่ารัก อดทน อดกลั้น ต่ออุปสรรคทางอารมณ์ของผู้อื่นได้ดี และเป็นผู้นำจัดการเรียนรู้ และเผยแพร่แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. การใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ (Using Innovation and Information Technology)
มีองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ

- 1) ความรู้ (Knowledge) คือ อธิบายความสำคัญ และประโยชน์ของนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาได้อย่างชัดเจน และฝึกปฏิบัติการใช้นวัตกรรมฯ เพื่อปฏิบัติงานอยู่เสมอ
- 2) ทักษะ (Skill) คือ จูงใจผู้ร่วมงานใช้นวัตกรรมฯ สร้างสื่อการเรียนการสอน และให้คำปรึกษา แนะนำทีมงานสร้างสื่อ และบทเรียนด้วยคอมพิวเตอร์
- 3) ทศนคติ (Attitude) คือ ได้รับการยอมรับความสามารถการใช้สื่อ นวัตกรรมฯ การจัดการเรียนการสอน มุ่งมั่นแก้ไขปัญหา และยอมรับคำวิจารณ์ในการใช้นวัตกรรมฯ จัดการเรียนการสอน และใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศที่หลากหลายในการดำเนินงาน

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยหลักการที่เกี่ยวข้อง หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้อง แนวคิดที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น โดยทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพมีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง จำนวน 16 รูป/คน จึงได้สรุปเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการนำไปพัฒนาพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน เป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้จากการวิจัย : S.NART MODEL

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย : S.NART MODEL, ผู้วิจัยได้ให้คำอธิบายขยายความโดยสังเขป ดังต่อไปนี้

S (Standing Point of Relations) = จุดยืนความสัมพันธ์ของหลักกัลยาณมิตร 7

N (Normal Performance) = สมรรถนะทั่วไป

A (Ability of Own) = สมรรถนะตนเอง

R (Room for Learning) = สมรรถนะการจัดการเรียนการสอน

T (Together) = สมรรถนะการทำงานร่วมกับคนอื่น

S (Standing Point of Relations) = ความดีงามสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตรที่จะช่วยก่อให้เกิด การประสานสัมพันธ์ หรือปฏิสัมพันธ์ให้เกิดประสิทธิผลเชิงกัลยาณมิตร ซึ่งจะทำให้สมรรถนะทั้ง 4 กลุ่มหลัก 12 กลุ่มย่อย เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลในการทำงานยิ่งขึ้นไป

N (Normal Performance) = สมรรถนะทั่วไป ประกอบด้วย คุณธรรม จริยธรรม การสื่อสาร และแบบอย่างที่ดี ทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ เป็นความสามารถทั่วไป ซึ่งครูผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรม จริยธรรมในความเป็นครู นั่นคือ มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อศิษย์ ทั้งต้องมีหัวใจนักปราชญ์ในการสื่อสารกับศิษย์ (สุ จิ ปุ ลิ) เมื่อศิษย์เห็นแบบอย่างที่ดี ก็นำไปประพฤติปฏิบัติตาม

A (Ability of Own) = สมรรถนะตนเองประกอบด้วย ภาวะผู้นำ สติปัญญา และบุคลิกภาพ ทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ เป็นความสามารถเฉพาะตนเอง ซึ่งผู้จะเป็นครูผู้สอนต้องมีภาวะความเป็นผู้นำ พร้อมทั้งมีสติปัญญาในการทำงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน และต้องมีบุคลิกภาพที่ดีด้วย

R (Room for Learning) = สมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย การจัดการชั้นเรียน ความรอบรู้ และนวัตกรรม ทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ เป็นความสามารถให้การบริหารจัดการการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ซึ่งครูผู้สอนต้องมีวิธีการบริหารจัดการชั้นเรียน ให้ผู้เรียนมีความสนใจ กระตือรือร้น ที่จะเรียน ต้องมีความรอบรู้ทั้งทางโลก ทางธรรม พร้อมกับนำเทคโนโลยีมาประกอบในการเรียนการสอนให้ผู้เรียนสนใจอยากจะเรียนรู้ในเรื่องนั้น

T (Together) = สมรรถนะการทำงานร่วมกับคนอื่น ประกอบด้วย การทำงานเป็นทีม การช่วยเหลือผู้อื่น และความเชื่อถือไว้วางใจได้ ทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ เป็นความสามารถในการทำงานร่วมกับคนอื่น ซึ่งผู้ที่จะเป็นครูสอนนั้น จะต้องทำงานร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข และต้องคอยช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน งานจึงดำเนินไปได้สะดวก อีกทั้งต้องมีความไว้วางใจเพื่อนร่วมงานด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. เพื่อให้การขับเคลื่อนการปฏิรูปการเรียนการสอน สร้างกระบวนการเรียนการสอน และพัฒนาเทคนิคการสอนบูรณาการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อปรับเปลี่ยนระบบการสอนของครูผู้สอน
2. การจัดการแนวทางการพัฒนาโลกที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาการเรียนการสอน และความต้องการของผู้เรียน และการมีส่วนร่วมของชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะศึกษาเรื่องสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติศาสนกิจของพระสอนศีลธรรมตามตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินสมรรถนะการปฏิบัติศาสนกิจของพระสอนศีลธรรม เพื่อใช้ในการประเมินต่อไป
2. ควรจะศึกษาวิจัยเรื่องสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการพัฒนาพระสอนศีลธรรมแบบต่างๆ เพื่อให้ได้วิธีการพัฒนาที่หลากหลาย เพื่อนำมาใช้พัฒนาพระสอนศีลธรรมให้มีประสิทธิภาพต่อไป
3. ควรจะทำการศึกษาเรื่องสมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาสอนศีลธรรมในจังหวัดอื่นๆ นอกเหนือจากปทุมธานี เพื่อนำผลมาใช่วางแผนพัฒนาพระสอนศีลธรรมต่อไป

References

- Achawabumrung, P. and others. (2006). *Study Review of Moral Teaching in Schools Project Department of Religion, the Ministry of Culture Budget Year B.E. 2548-2549*. Bangkok: Department of Religion.
- Chaowata, K., Pipatpen, M. and Dhammasaccakarn, W. (2015). Knowledge Building for Self-Identity Changes of Miss-Stepping Children and Youth. *Srinakharinwirot Research and Development (Journal of Humanities and Social Sciences)*, 7(13), 1-15.
- Cheusamut, S. (2015). Competency Development Model of Morality Teaching by Monks in Secondary Schools. *EAU Heritage Journal: Social Science and Humanities*, 5(2), 87-99.
- Department of Religion. (2005). *Guide to the Implementation of the Project to Teach Morals In Schools*. Bangkok: Ministry of Culture.
- Lalittanapatr. W. (2017). Buddhist Method in Home School. *Journal of MCU Buddhapanya Review*, 2(3), 1-12.
- Phrarajrattanamogkol. (2011). *Training Curriculum Development on Ethics Teaching Method in Junior Secondary School Level for Ethics Teaching Monks According to the Ministry of Education Project*. Ph.D. Dissertation Srinakharinwirot University.
- Puchthonglang, P. (2016). Learning Provision Model for Develop Right Consumption Behavior Based on the Philosophy of Sufficiency Economy for Adolescents. *Journal of MCU Peace Studies*, 4(2), 17-37.
- Sitsira-at, S. (2017). A Study of Psychosocial Factors Related to Thai-Valued Behavior of Undergraduate Students. *Journal of MCU Peace Studies*, 5(1), 28-40.